نگاهی به حضور تالکین در اینترنت

فرهنگ آشتی – سید ابراهیم تقوی

جی. آر. آر. تالکین، اکنون یک چهره ادبی شناخته شده در ایران است که کتاب‌هایش هواداران بسیاری دارد. به‌بهانه است که این هواداران با تشکیل انجمن‌های ادبی علایق و دریافت‌های خود را از این کتاب‌ها با هم در میان بگذارند، کاری که دنیای اینترنت آن را برایشان در دسترس کرده است. فعالیت مجازی طرفداران و خوانندگان تالکین در ایران به سال ۸۳ برمی‌گردد، زمانی که برخی از این افراد در سایت پرشین وی‌اف‌اف، فعالیت خود را با بحث در مورد آثار تالکین و ناگشوده‌های دنیای خلق شده توسط او برداختند. افرادی همچون علی نوروزی، سیده دان اصفهانی، سیده فخری، محمد حاج زمان و... تلاش کردند تا با کمک یکدیگر شناخت خود از این نویسنده را بالا ببرند. بعد از مدتی وبلاگ‌های سیده فخری و سیده دان اصفهانی با محور تالکین، محبوب شد و فعالیت عمده اعضا به این وبلاگ‌ها معطوف شد. در جریان نمایشگاه کتاب سال ۸۳، خانم فخری در دیداری که در نمایشگاه با رضا علیزاده- مترجم کتاب‌های تالکین در ایران- داشت به فکر راه‌اندازی سایتی تخصصی برای هواداران تالکین افتاد و به این ترتیب سایت نارُوگ پا به عرصه وجود گذاشت. در همین اثنا نیز سایت حلقه به همت خانم دان اصفهانی راه‌اندازی و آماده بهره‌برداری گشت.

در اوایل تابستان ۸۴ با درخواست رضا علیزاده جلسه مشترکی بین خانم‌ها دان اصفهانی و فخری، بهروز افقیهی و خود رضا علیزاده در خانه هنرمندان برگزار گشت و پس از هماهنگی‌های به‌وجود آمده، تصمیم به راه‌اندازی یک سایت مشترک با دید گاهی تخصصی‌تر برای آثار تالکین گرفته شد و به این ترتیب وبلاگ آردا (آردا نام دنیایی است که داستان‌های تالکین در آن رخ می‌دهد) در مرداد ماه سال ۸۴ به طور رسمی فعالیت خود را آغاز کرد.

استقبال بسیار از این سایت در همان اوایل باعث پرثمرتر شدن مباحث و عمق محتوا در سایت گشت و اینگونه نخستین سایت فارسی زبان که به طور خاص به آثار تالکین می‌پرداخت به‌وجود آمد. در اسفند ماه ۸۴ گروه تصمیم به برپایی یک همایش گرفت. این همایش در فرهنگسرای شفق برگزار شد و اعضا با دیدار همدیگر از نزدیک، نخستین کلوپ طرفداری تالکین در ایران را بوجود آوردند.

سایت آردا در اواخر سال ۸۵ به دلیل مشکلات فنی مدتی از دسترس خارج شد و اعضا فعالیت‌های خود را در وبگاه آکادمی فانتزی با کمک دوستان قدیم خود، محمد حاج زمان، فرهاد آذر نوا و مهدی بنواری، ادامه دادند.

در سال ۸۷ به همت علی نوروزی، از مهم‌ترین اعضای سایت و مدیر فعلی آن، آردا دوباره در دسترس قرار گرفت و تاکنون به فعالیت خود ادامه داده است.

این سایت از بخش‌های مختلفی تشکیل می‌شود که از مهم‌ترین‌های آن می‌توان به بخش فرهنگ نامه (توضیحات مربوط به مکان‌ها و افرادی که در داستان‌های تالکین نام برده شدند)، اطلس سرزمین میانه (نقشه‌ای که در آن سفر یاران حلقه به همراه تمامی جزئیات به تصویر کشیده شده است) و تالارهای شوا اشاره کرد (در این قسمت اعضا به بحث و گفت‌وگو با یکدیگر در مورد آثار تالکین می‌پردازند).

هم‌اکنون سایت‌های دیگری همچو والیمار، فانتزی و رلد، آکادمی فانتزی، گوداپف و... نیز وجود دارند که به مرور در کنار این نوشته‌ها می‌پردازند. با این حال آردا تنها سایتی است که فقط مخصوص هواداران تالکین بوده و به نویسندگان دیگر نگاهی ندارند.

به مناسبت سالروز تولد خالق مشهورترین اسطوره قرن بیستم!

روایت ارباب حلقه‌ها

فرهنگ آشتی- مریم حقیقی

روز سوم ژانویه برای ادبیات انگلیسی زبان، روز باز- تولد اسطوره‌ها در قرن بیستم است. چی. آر. تالکین خالق اسطوره‌های سه گانه ارباب حلقه‌ها در این روز به دنیا آمده است! خواننده‌گان ایرانی بیشتر اسطوره‌های ارباب حلقه‌ها را پس از ساخته شدن فیلم آن از سوی سینمای هالیوود می‌شناسند زیرا تا ۹ آن هنگام بود که نسخه کتاب آن نیز به زبان فارسی عرضه شد. ارباب حلقه‌ها نام مجموعه سه گانه‌ای است که داستان دلاوری‌های برای حفظ جهان اسطوره‌ای را بازگو می‌کند. اما این سه گانه خود بخشی از مجموعه بزرگتری است که تالکین پدید آورده است. در واقع شخصیت‌های این داستان‌ها حاکی از نسل اسطوره‌های دیگری که تالکین بیشتر نوشته سرو آرده‌اند و خواننده برای درک چرایی تعامل و رفتار آنها باید کتاب‌های دیگر این نویسنده را خوانده باشد. تالکین در کنار آن که مشهورترین نویسنده قرن بیستم است که با کتاب‌های خود زبان‌های علمی یا فرا ساخته داشت. او شاید تنها کسی باشد که ۱۵ زبان ساخته‌ها را داشت. با این وجود، توصیه او به کسانی که علاقه‌مند به زبان بین‌المللی هستند این است که «از ساختن پشتیبانی کنید». تالکین در جایی گفته است که انگیزه او از نگارش کتاب‌های تخیلی‌اش (مانند ارباب حلقه‌ها) و به وجود آوردن میان زمین (Middle earth) این بود است که زبان‌های فراساخته او در آن صحبت شود.

مشهورترین نویسنده قرن بیستم است که با کتاب‌های خود چراغ دنیای اسطوره‌ها را در قرن بیستم زنده نگه‌داشت. ارباب حلقه‌ها پرفروش‌ترین داستان اسطوره‌ای جهان است و دنیای اسطوره‌ای آن به عنوان یک نمونه از امتداد دست‌های انسانی در قرن بیستم در داشت حلقه‌های اساطیر جهان قرن بیستم می‌شود. تالکین از سال ۱۹۲۵ تا ۱۹۵۹ استاد زبان‌شناسی تاریخی در دانشگاه آکسفورد بود و او علاقه وافری به ساختن زبان‌های فراساخته داشت. او شاید تنها کسی باشد که ۱۵ زبان ساخته‌ها را داشت. با این وجود، توصیه او به کسانی که علاقه‌مند به زبان بین‌المللی هستند این است که: «از ساختن پشتیبانی کنید».

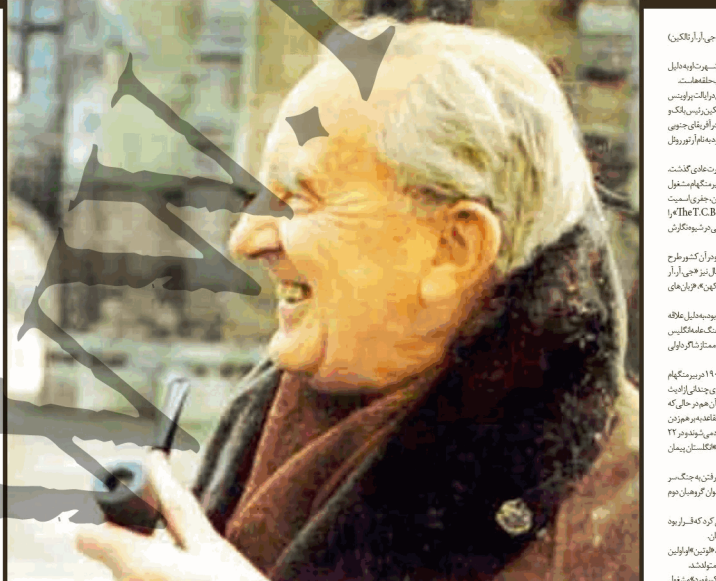

به مناسبت سالروز تولد بزرگ‌ترین اسطوره‌نویس قرن بیستم!

خالق هابیت‌ها که بود؟

فرهنگ آشتی- شاهین تقوایی

امروز سالروز تولد جان رونالد رول تالکین (یا به‌طور مخفف جی. آر. تالکین) نویسنده نامور زبان شناس و استاد دانشگاه انگلیسی است.

در بین خوانندگان- چه ایرانی و چه خارجی زبان- عمده شهرت او به دلیل نگارش کتاب‌های هابیت، سه جلد رلیوی و سه گانه عظیم ارباب حلقه‌هاست.

جی. آر. آر. تالکین در سوم ژانویه سال ۱۸۹۲ در بلوم‌فونتین در ایالت برلینس افریقای جنوبی چشم به جهان گشود. پدرش آرتور رول تالکین، رئیس بانک و مادرش مابل بی. ساف‌یلد نام داشت. تولکین اوایه دلیل کار پدر در افریقای جنوبی به سر می‌بردند. تالکین تنها یک برادر تنی کوچک‌تر از خود به نام آرتور رول داشت که در ۱۷ فوریه ۱۸۹۴ به دنیا آمد.

دوران کودکی و نوجوانی او همانند سایر همسالانش، به صورت عادی گذشت. در سال ۱۹۱۱ هنگامی که در دبیرستان کینگ الوارد دبیرستان شاه شد، او به تحصیل پرداخت و همراه سه نفر از دوستانش، رای گیلسون، جفری استیو و کریستوفر واترمن- یک گروه دوستانه مخفی به نام «The T.C.B.S» را تشکیل می‌دهد که به گفته خود این دیدارها، سهم بسزایی در شیوه نگارش آنها داشته است.

در تابستان همان سال، سفر به سویس و ماجراجویی‌های او در آن کشور، طرح اولیه نگارش کتاب هابیت را به او می‌دهد. در اکتبر همان سال نیز جفری آر. تالکین به «آکسفورد می‌رود و در آنجا از «زبان‌های انگلیسی کهن»، «زبان‌های آلمانی»، «هلندی» و «فلزی» فرا می‌خواند.

در سال ۱۹۱۳ در حالی که مشغول به تحصیل ادبیات کهن بود، به دلیل علاقه وافر به زبان شناسی، تغییر رشته می‌دهد و در رشته زبان و فرهنگ عامه انگلیس مشغول به تحصیل می‌شود. او در سال ۱۹۱۵ (۲ کتب در جهه مشارکت دارد. دولی از آکسفورد فارغ التحصیل می‌گردد.

تالکین عمر خود «اهیت نبوت» را نخستین بار در سال ۱۹۰۸ در بیرمنگهام ملاقات می‌کند. اما به دلیل دوری از او در هنگام تحصیل، خبری چندانی از ادیت نداشت. تا اینکه در سال ۱۹۱۲ او را دوباره ملاقات می‌کند. آن هم در حالی که ادیت در حال ازدواج با شخص دیگری بود. تالکین او را متقاعد به برهم زدن عروسی‌اش می‌کند. آنها در تاریخ ۱۹۱۳ در بیرمنگهام نامزد می‌شوند و در ۲۲ مارچ ۱۹۱۶ در کلیسای کاتولیک مریم مقدس در هاولریک- انگلستان پیمان زناشویی می‌بندند.

با شروع جنگ جهانی اول، تالکین به پیله‌ادامه تحصیل از رفتن به جنگ سر باز زد اما به اجبار در سال ۱۹۱۸ و بعد از فارغ التحصیلی با عنوان گروهبان دوم به جبهه‌های جنگ اعزام شد.

در اوایل سال ۱۹۱۷ از شروع به نگارروی داستانی کرد که قرار بود «سیلمار یلیون» بود. اما کار تالکین در اسفند همان سال به دلیل مرگ دلسان «هرن رولتون» همان مورد علاقه او بود و «ادیت» «لوتین» «پولیون پرستان» «جان فرانسیس رول تالکین» در ۶ ژانویه ۱۹۱۷ متولد شد.

بعد از جنگ جهانی اول، او در دفتر «اهنت نامه انگلیسی آکسفورد» مشغول به کار شد و در سال ۱۹۲۰ در دانشگاه لیدز به عنوان استاد زبان انگلیسی مشغول به تدریس شد و تالکین ترین پروفسور دانشگاه را از خود کرد.

در «لیدز» علاوه بر تدریس به «گی وی. گوردون» هم جلب «سر گوایلن و شوالیه سر» همکاری کرد در این زمان او به نوشتن کتاب‌های «داستان‌های گمشده» «اهنه دادو» و «اوایل‌های الفی» را اختراع کرد.

هنگام تدریس در «لیدز» هم دوست دیگرش، «هیوبه دنی» آمدند: «هایکل هیلاری رول»، «ارکنتر ۱۹۲۰» و «کریستوفر رول تالکین» در ۱۹۲۴.

در سال ۱۹۲۵ بعد از ۱۰ سال دوری، تالکین به عنوان استاد کرسی انگلوساکسون به کالج «اولیوسون و بلورت آکسفورد» برگشت و در همان حال به همکاری با کالج «مبروک» پرداخت. در این سال‌ها تالکین کتاب «هابیت» خود «سلمار یلیون» را به گاه «اریاب حلقه‌ها» را به رشته تحریر درآورد.

«تالکین» تحقیقات خیلی بر آرایه‌ها متنی رقم کرد هم چند تحقیقات معتبر شد مثل علامه‌ادنو اورد دوب. بر آن تأکید کرد.

در آکسفورد «تالکین» مشکل گرفت. گروهی از نویسندگان مسیحی و محافظه‌کار آکسفورد که به «کلی لیوس» و بیشتر در مهمانی‌ها همدیگر را ملاقات می‌کردند. در این گروه «وی‌ال کوپر» و «هوگو دایسون» و «چارلز ویلیامز» «هوون رلرفلد» و در لس آنها هسی اس لوئیس» قرار داشتند و معروف است و مجموعه‌ها اینها که در سال ۱۹۷۶ منتشر شد. «اهنه‌های کریسمس پدر هاملرد».

یک روز هنگامی که «تالکین» مرحل تصحیح چیزه‌های اتحانی پیوند ساخته شد و چه‌چه‌ها نوشتن نامه‌های دوباره و چه‌ها کرد که به «اهنا کاپس» «تالکین جمله‌های نوشت که محرک ذهنی او شد: «در داخل سوراخی در زمین هایتی زندگی می‌کرد» «اسپس احساس کرد باید بلند شد» «هیبت» چه‌ست چه‌نوع سوراخی زندگی می‌کند و اصلا چرا در سوراخ زندگی می‌کند و غیره.

«تالکین» شروع به نوشتن نامه‌های دوباره و چه‌ها کرد که به «اهنا کاپس» معروف است و مجموعه‌ها اینها که در سال ۱۹۷۶ منتشر شد. «اهنه‌های کریسمس پدر هاملرد».

در همچنین در سال ۱۹۳۲ مقاله‌ای در «شاه زبان شناسی» منتشر کرد.

چگونه تالکین فارسی شد

فرهنگ آشتی- سیدابراهیم تقوی

روال معمول چنین است که یک اثر هنری / ادبی‌ای در برابر شرایط اجتماعی دوران خود باشد و تحت تأثیر آن، معمود آثاری در این میان یافت می‌شوند که از قدرتی چنان خارق‌العاده برخوردارند که این سیر را معکوس می‌کنند. چنان‌که نقش آثار امیل زولا و مارسل پروست را در فرجام ماجرای دریفوس نمی‌توان انکار کرد. یکی از این آثار بدون شک سه گانه «ارباب حلقه‌ها» نوشته جان رونالد رول تالکین، نویسنده انگلیسی است. سه گانه‌ای که به عنوان پرخواننده‌ترین کتاب قرن بیستم لقب گرفته است. اما این اثر در ابتدای نیمه دوم قرن بیستم انتشار یافت. ماجراهای بیلبو و فرودو نیک‌سرشت هابیت‌ها و ماموریت نابودی حلقه چنان تأثیری بر جوانان نیمه دوم قرن بیستم گذاشت که می‌توان آن را در کنار «فریبای» در غرب آباد» نوشته «رابرت هاینلاین» و «اکلوو دشت» اثر «سلینجر» به عنوان تأثیرگذارترین کتاب‌های قرن به شمار آورد. هابیت‌های شایر بیلبو و اسرا حرم و برهم زننده آرامش می‌ناسنتند زیرا پس از کوه بالا برود و ببیند هر در از لانه کاپین پیاده می‌شوند... به من می‌گفتند: «ما چقدر جالب! شما همونی هستی که کتاب ارباب حلقه‌ها رو ترجمه کردی؟ من هم فیلمش رو دیدم» می‌گفتند: «ها! گفتی فروش می‌کنه. کتاب رو ترجمه کنو؟ ببه ترین کاری که آدم می‌تونه بکند این است که بیندسر لیچ نه! من فیلمو ا ندیدم!» یا کامل شدن ترجمه کتاب و پس از آن انتشار هابیت‌ها (دو ترجمه: رضا علیزاده، انتشارات روزنه، فرزاد فرید، نشر کتاب پنجره) و سیلمار یلیون (یا دو ترجمه: رضا علیزاده، انتشارات روزنه؛ مریبو اکبری بناء... و فرزندان هورین (یا دو ترجمه: رضا علیزاده و سید ابراهیم تقوی، انتشارات روزنه؛ ...) و همچنین اطلس سرزمین میانه (ترجمه رضا علیزاده، انتشارات روزنه) اتفاق جالبی رخ داد. جوانان و بوجوانان ایرانی، که شاید هیچ‌گونه از تماشی با بستر فرهنگی تالکین، چه از نوع انگلیسی و چه از نوع تالوئیکی‌اش نداشتند، مانند جوان دیگر نقاط دنیا عاقلانی شد و نیز به تالکین نشان دادند!

از این رو جویی دانستی ساخته شد که «تالکین» آن را برای بچه‌های کوچکش تعریف کرد در سال ۱۹۳۶ نسخه اکمل تایپ شده‌ای از این داستان بدست «هوون ۱۰ سال» که «ارمند «انتشارات جورج آلن و آنوین» رسید. او از «تالکین» خواست تا داستانش را کامل کند و نسخه کامل را به «هستلی آنوین» رئیس انتشارات ارائه دهد در ۱۹۳۷ داستان نام «هابیت» منتشر شد. در سال ۱۹۳۶ او سخنرانی با موضوع شخصیت‌ها، نامای بتوولف را برگزار کرد که مهم‌ترین تأثیر را بر تحقیقات در مورد بتوولف داکین داشته است. «ویس‌ای» نیکولسون گفت که «مقاله‌ای که تالکین در مورد بتوولف نوشته است، «به عنوان نقطه عطفی در نظریات در مورد بتوولف شناخته می‌شود».

در سال ۱۹۴۵ تالکین به کالج «مرتون» رفت و استاد دقیق مکال کردوبه عنوان استاد تمام «زبان و ادبیات انگلیسی» مشغول به کار شد و تا زمان بازنشستگی در سال ۱۹۵۹ در این پست باقی ماند.

او در سال ۱۹۵۴ تایل به برنامه نشان‌ها خارج از داشت‌ها، ملی ایراند گشت. «هابیت» به قدری موفق بود که «هستلی آنوین» از «تالکین» خواست تا اثر کاری مشابه برای انتشار داده به او بدهد. «تالکین» در این زمان شروع به کار بروی الشاه‌ترین «سلمار یلیون» که موجود ماندن سال‌ها بعد داشت که کتاب از نظر تجاری قابل انتشار نیست و دوباره از «تالکین» خواست تا دنباله‌ای بر «هابیت» بنویسد.

در این زمان بعد از یک دهه، «تالکین» کتاب سومِ ارباب حلقه‌ها را نیز مدار یک دهه‌ای کار، دو جلد اول به رشته تحریر درآورد و آن را برای چاپ، تحویل انتشارات داد.

این بند «اهنوزی» به چیزی فراتر از داستان یک گلمه بدل شد «اربابِ حلقه‌ها» انتشارات این کتاب را مرسه قسمت جداگانه در طول سال‌های ۱۹۵۴ تا ۱۹۵۵ منتشر کرد به زودی مشخص شد که نمونه‌ها نتوانستند از تعداد چاپ‌های کتاب را بسیار کم‌تر کرد و تنها در زیر اکتاب بار غرغی تجویی به فروش می‌رفت. تالکین در ترجمه «هوبیل اور تلیم» هیز همکاری داشت که این کتاب در سال ۱۹۶۶ به زیور طبع آراسته شد.

موفقیت «اربابِ حلقه‌ها» آنقدر فراگیر بود که این کتاب را به دومین کتاب پرفروش قرن بیستم بعد از «هابیت» تبدیل کرد. توجه و علاقه بیش از اندازه خوانندگان کتاب، به نویسنده او را مجبور به ترک آکسفورد و مهاجرت به بوردشت نهری ساحلی و معلق بعد مقصر فرقه جامعه انگلیس نمود.

جان رونالد اوین زندگی بسیار آرامی را بایکدیگر سپری می‌کرد نوه‌های از عشق آنها به یکدیگر تراپه‌ا در عمر کوتاه گشت.

«تالکین» به دلیل احترام به همسرش آن زندگی در آکسفورد مرد نظر کرد و «ادیت» به شهر «باورنو» به عنوان یک نویسنده محقق بود در ۲۲ مارچ ۱۹۷۱ «ادیت» کل گذشت و «جان» به آکسفورد تا قهایی که توسط «کالج مرتون» به افتخار او برگشت.

نوامبر ۱۹۷۲ و ۱۹۷۳ «جی. آر. آر. تالکین» به عنوان «لسان امرا تورو ریتانیا» توسط «ملکه» ترافت دوم در فهرست مفاخر برتر قرار گرفت و نشان خود را در ۲۸ مارس همان سال در «کاخ بکهام» ملکه دریافت نمود. در همین سال داشت که آکسفورد تلف. فاجعه‌ای «که کتر ای حروف» را به او تقدیم کرد و لیه حق استاد معظم که همه خاتر او و زبان در طول تاریخ بوده است.

«جان» در دوم سپتامبر ۱۹۷۳ در گذشت. و «ادیت» در یک قبر به خاک سپرده شد. در قسمت کاتولیک قبرستان «بولور کوت» شمال حومه «آکسفورد».

روی سنگ مزارشان نوشته‌ها و یزه به شخصی خورد:

ادیت مری، تالکین لوتین، ۱۸۸۹-۱۹۷۱

جان رونالد رول، تالکین، مرن، ۱۸۹۲-۱۹۷۳

پس از مرگ او، اثاثه بزرگ «تالکین» که شامل نامه‌های مربوط به «جون اول» و «هوران دوم» بود توسط «لن و آنوین» منتشر شد. کوچک‌ترین پسر «تالکین» «کریستوفر» و برایش کامل کردن و انتشار بزرگ‌ترین کار زندگی «تالکین» را بر عهده گرفت و بدین ترتیب «سیلمار یلیون» در سال ۱۹۷۷، هفت سال‌های بعد از مرگ «تالکین» ۸۱ ساله و «۱۹۸۰ وسی هزار بخش‌های سرزمین میانه» از ۱۹۸۴ تا ۱۹۹۷ و «فرزندان هورین» در سال ۲۰۰۷ منتشر شدند.